

Zon, zee, strand en cultuur

Nederlanders op vakantie in ontwikkelingslanden.

Hogeling, L. & Carabain, C. L.

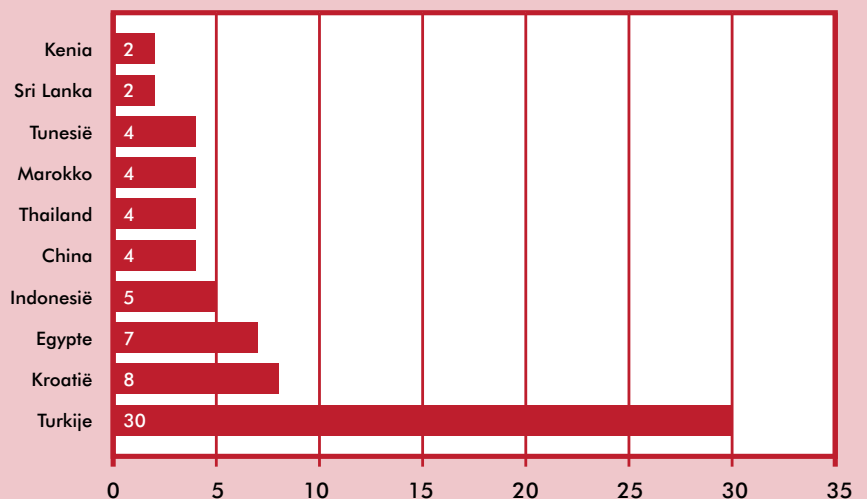
In 2010 zijn Nederlanders in totaal zo'n 18 miljoen keer op vakantie geweest in het buitenland. Een groot deel van deze vakanties werd in het Middellandse Zeegebied - Spanje, Italië, Turkije en Griekenland - doorgebracht (CBS, 2011). Ongeveer één op de vijf Nederlanders koos voor een 'arme of opkomende' vakantiebestemming. Wat zoeken Nederlanders die buiten de geijkte bestemmingen op vakantie gaan, naar 'arme of opkomende' landen? En wat doen ze daar? Liggen ze aan de rand van het zwembad en mijden ze elk contact met de lokale bevolking - of gaan ze actief op zoek naar de lokale cultuur - ook buiten de betreden paden? NCDO onderzocht in samenwerking met TNS/NIPO de tijdsbesteding en motieven van Nederlanders die ver overzee de batterijen weer opladen.

Turkije is de belangrijkste bestemming

Bijna een kwart van de Nederlanders viert vakantie in zowel rijke landen als in ontwikkelingslanden. Ruim de helft van de Nederlanders ging alleen maar op vakantie naar rijke(re) vakantiebestemmingen en slechts vijf procent van de Nederlanders ging alleen maar op vakantie naar ontwikkelingslanden.

Turkije is, met een derde van de vakanties, in de categorie 'arme en opkomende landen', veruit het populairst. Daarnaast zijn ook Kroatië, Egypte en Indonesië geliefde 'arme' vakantiebestemmingen (zie Figuur 1). Echt arme landen als Sri Lanka en Kenia trekken relatief weinig Nederlandse toeristen. De overige ontwikkelingslanden, van Mexico tot Mongolië, trekken kleine aantallen vakantiegangers uit Nederland.

Figuur 1: Top tien bestemmingen in ontwikkelingslanden (%)

Zon, zee en strand of toch naar de kerk?

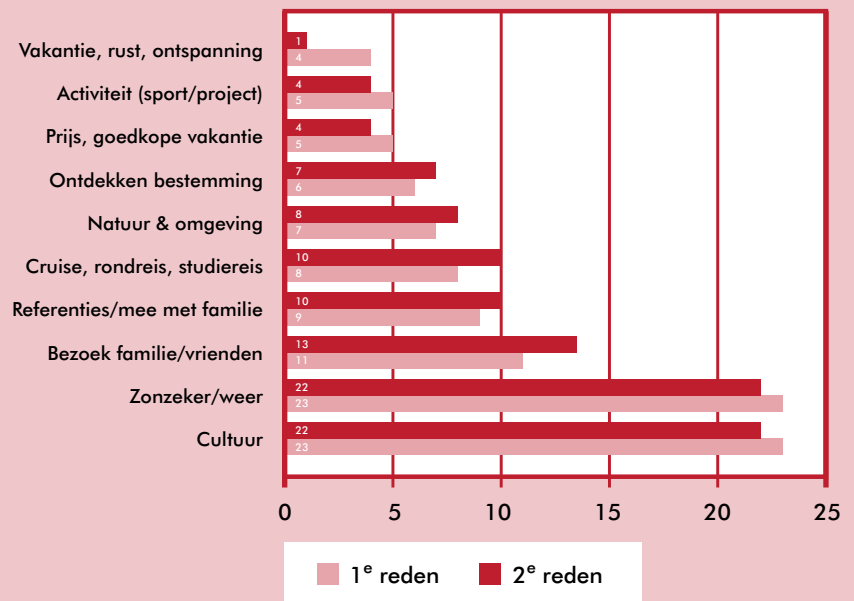
Waarom vieren Nederlanders vakantie in ontwikkelingslanden? De belangrijkste redenen zijn het lekkere weer en de cultuur van de betreffende landen. Beide redenen werden vaak genoemd (23%, zie Figuur 2). Als Nederlanders een bestemming kiezen vanwege de cultuur, dan gaat het vooral om de sfeer en de lokale gebruiken, de bezienswaardigheden en specifieke kunstschaten (tempels, musea, historische plekken, etc.).

Daarnaast noemde 19 procent van de Nederlanders 'familie en vrienden' als motief voor het bezoek aan een ontwikkelingsland. Dit omvat het bezoeken van familie of vrienden in het vakantieland of juist reizen op initiatief van familie en vrienden: "Uitgenodigd door ouders om met hen mee op vakantie te gaan". Ook een vijfde van de Nederlanders ging ver op vakantie vanwege het natuurschoon. Zij vlogen naar bestemmingen als Costa Rica en Tanzania, maar ook naar Kroatië. Een enkele Nederlander bezoekt een ontwikkelingsland vanwege een specifieke activiteit in zo'n land, bijvoorbeeld meewerken aan een ontwikkelingsproject of sportieve activiteiten als duiken of snorkelen. Opvallend is verder dat het verkennen van onbekend terrein voor weinig vakantiegangers belangrijk is. Slechts zes procent zegt deze landen te bezoeken uit 'nieuwsgierigheid naar andere landen' of omdat 'er nog maar weinig mensen zijn geweest'.

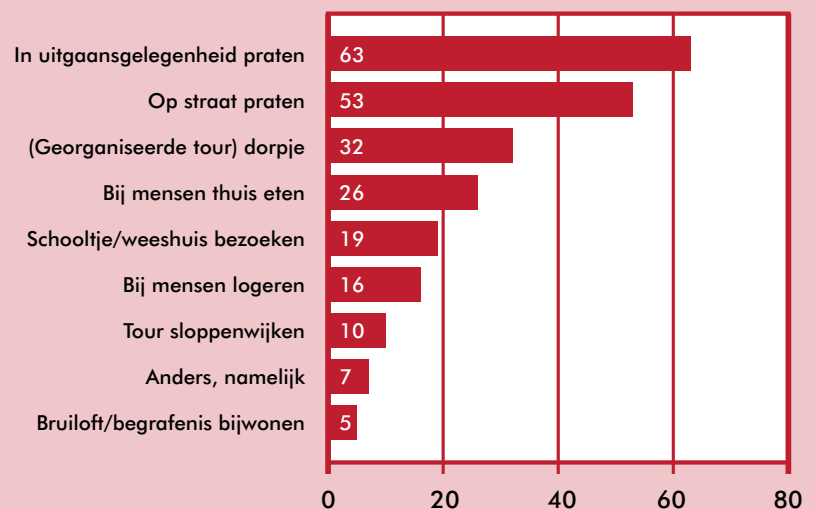
Aan het zwembad of het land leren kennen?

Een belangrijke reden voor een groot deel van de Nederlanders die vakantie vieren in een arm of opkomend land is de zon(zekerheid). De vraag is nu of zij daarnaast nog interesse hebben voor hun omgeving? En hoeveel contact hebben deze vakantiegangers met de inwoners? Als het gaat om dit contact blijken Nederlanders extravert; van de Nederlanders die vakantie vieren in een ontwikkelingsland geeft ruim driekwart aan dat zij tijdens die vakantie in meer of mindere mate contact hadden met de lokale bevolking (personeel als obers of chauffeurs niet meegerekend). Een derde van hen spreekt zelfs van veel of heel veel contact.

Figuur 2: Redenen om naar ontwikkelingsland op vakantie te gaan (% , n = 291)

Figuur 3: Wijze van contact met lokale bevolking (% , alleen indien contact: n = 224)

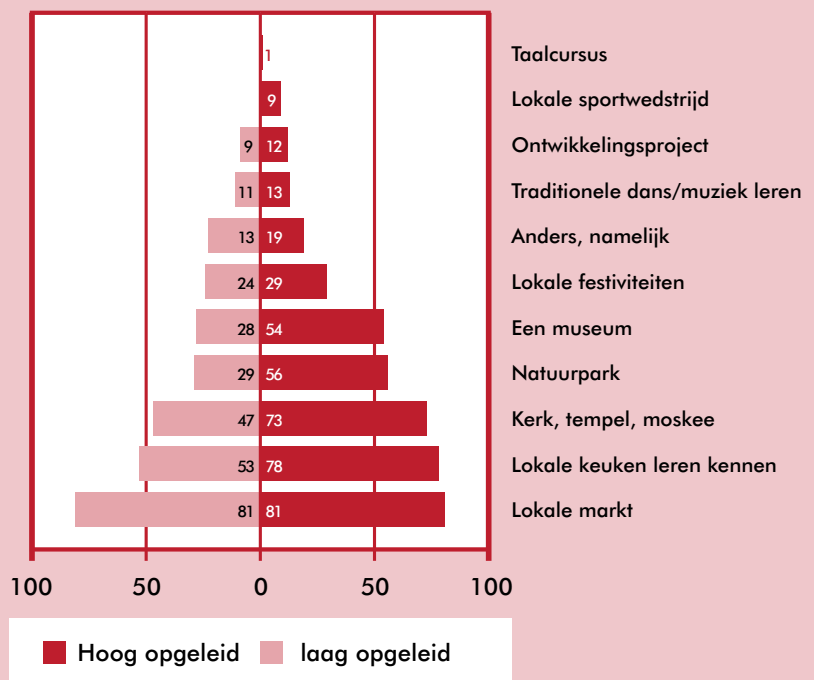

Nederlandse toeristen praten met name op straat en in uitgaansgelegenheden (café's, restaurants, bars, disco, etc.) met de lokale bevolking (zie Figuur 3). Ook zegt ruim een kwart te hebben deelgenomen aan een georganiseerde tour naar een dorpje om de bewoners te leren kennen of bij mensen thuis te hebben gegeten. Mogelijk speelt bij deze laatste vorm van contact de reden van de reis een rol. Immers, bij een bezoek aan familie of vrienden wordt al snel meegegeten bij de 'lokale' bevolking. Interessant is dat 'authentiek toerisme' door relatief veel Nederlanders aantrekkelijk wordt gevonden; vakanties waarbij toeristen in aanraking komen met het 'oorspronkelijke' karakter van een land. Ruim een kwart eet bij mensen thuis, één op de vijf bezoekt een school of weeshuis en één op de tien boekt een *slum tour*.

Nederlandse vakantievierders zijn geïnteresseerd in de *lokale cultuur* in ontwikkelingslanden. Ruim de helft snuift veel of zelfs heel veel lokale cultuur op tijdens de vakantie aldaar. Op wat voor manieren komen ze in contact met de plaatselijke cultuur? Vooral een bezoek aan de markt is populair, gevolgd door de lokale keuken proeven en het bezoeken van een kerk, moskee, of tempel. 'Authentiek toerisme' is ook redelijk populair. Dit is bijvoorbeeld het bijwonen van een dorpsfestival of lokale dansen en muziek leren.

We vinden opvallende verschillen in de manier waarop hoger en lageropgeleide Nederlanders cultuur snuiven (zie Figuur 4). Hoger opgeleiden (met een hbo- of wo-diploma) kiezen vaker dan lager opgeleiden voor een bezoek aan een museum of een kerk, moskee of tempel. Lager opgeleiden (vmbo-t of lager) zijn ook beduidend minder geïnteresseerd in het leren kennen van de lokale keuken of het bezoeken van een natuurpark. Daarnaast zegt bijna één op de tien Nederlanders helemaal niet in contact te zijn geweest met de lokale cultuur. Dit zijn vermoedelijk mensen die een 'all inclusive'-vakantie boeken en het resort niet of nauwelijks verlaten.

Figuur 4: Kennis nemen van lokale cultuur in ontwikkelingsland, voor hoger- en lager opgeleiden (% , n = 267)

Wie gaat naar ontwikkelingslanden?

We zagen dat Turkije, gevolgd door Kroatië en Egypte, de belangrijkste 'arme' vakantiebestemmingen zijn. Het lekkere weer en de cultuur in deze landen zijn de belangrijkste redenen voor Nederlanders om in deze landen hun vakantie door te brengen. Wanneer ze vakantie vieren, zijn ze niet te beroerd om kennis te maken met de lokale bevolking of wat cultuur te snuiven.

Hoe kunnen we de Nederlanders die voor een vakantie in een ontwikkelingsland kiezen nu typeren? Zijn er verschillen met Nederlanders die enkel naar 'rijke' landen op vakantie gaan? Uit onze analyses blijkt dat Nederlanders die op vakantie gaan naar een ontwikkelingsland:

- vaak jonger zijn dan Nederlanders die voor een 'rijke' vakantiebestemming kozen,
- vaker hoogopgeleid zijn (hbo- of wo-gediplomeerd) dan Nederlanders die voor een 'rijke' vakantiebestemming kiezen, en
- relatief vaak afkomstig zijn uit Amsterdam, Rotterdam of Den Haag, en minder vaak uit Noord Nederland (buiten Amsterdam).

Toelichting Flitspeiling

In opdracht van Oneworld onderzocht NCDO, in samenwerking met TNS/NIPO, de vakantie-ervaringen van de afgelopen drie jaar onder een representatieve steekproef van Nederlanders. TNS/NIPO benaderde 1.380 Nederlanders in hun panel (TNS NIPObase) en 1.084 van hen namen deel aan deze flitspeiling (respons 79%). Het onderzoek werd uitgevoerd aan de hand van computer geassisteerde webinterviews (CAWI). Het veldwerk vond plaats in november 2011. De resultaten zijn gewogen naar geslacht, leeftijd, hoogst gevolgde opleiding, regio (nielsen-indeling CBS), gezinsgrootte en politieke voorkeur. De Nederlanders in de steekproef vierden in de afgelopen drie jaar gezamenlijk 2.727 vakanties. Bijna één op de vijf Nederlanders deed dit in een arm of opkomend land.

Literatuur

CBS (2011). Vakanties van Nederlanders 2010. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek; opgevraagd:

www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/vrije-tijd-cultuur/publicaties/publicaties/archief/2011/2011-vakantie-van-nederlanders-2010-pub.htm